

Viðmerkingar til eina oddagrein

4. februar høvdu tit á Sosialinum oddagrein undir yvirskriftini: Valið í Bretlandi & Føroyar. Eg fari at loyva mær at koma við nokrum viðmerkingum til hesa oddagrein.

Min fyrsta viðmerking er, at P & O hevur ikki regluliga sigling millum Skotland og Bergen. Eitt av teirra skipum ger nakrar fáar túrar, ein um vikuna, á hásumri millum Lerwick og Bergen. Tann regluliga siglingin hjá P & O er millum Aberdeen og Lerwick. Teir hava trí skip á rutuni, tvey av teimum eru kombinerandi ferðamanna- og farmaskip. Annað siglir beinleiðis, meðan hitt leggur at í Orkneyum (Stromness) bæði á veg norður og suður.

Í øðrum lagi skal eg gera vart við, at bretska flokkurin eitur ikki Labor Party, men Labour Party. Tykkara stavangarmáti er the American one.

Í triðja lagi, og tað er hetta sum hevur týðning og fekk meg at taka til pennin, eri eg ósamdur í tí, tit skriva um eina komandi Labourstjórn. Tit skriva m.a.: »Tá hugsað verður um, hvussu órimligt og víðgengt **upp-runaliga** kravið hjá konservativu stjórnini var, so kann marknaðarpolitikkurin hjá eini komandi Labourstjórn bert verða meira írlímt!«. Ikki trúgi eg, at hon verður meira medgjørilig í spurninginum um marknið millum okkum og Stóra Bretland enn teir Konservativu hava verið. Eg fari at greiða frá, hví eg haldi tykkara postulat er óhaldbart.

Fiskmarkið og kvoteringin

Tá føroyingar í 1964 fluttu fiskmarkið út, hevði Bretland Labourstjórn undir Harold Wilson. Hesin Wilson og hansara menn vóru kvikir at boða okkara landsstýri frá, at broytt vit ikki kós, so skuldi tað koma okkum aftur um brekku, so skuldi tað fáa álvarsligar fylgir fyri føroysku landingarnar har niðri. Føroya landsstýri mótmælti hesi ósmilugu og brutalu hótta. Næsti boðskapurin kom frá Ministry of Agriculture & Fisheries. Teir jassarnir søgdu landsstýrinum frá, at stjórnin hevði latið upp í hendurnar á British Trawlerowners Federation & TGWU (Transport & General Workers Union), har trolarameinirir vóru lúrmir, suverent at avgera um okkara ísfiskalandingarnar í Bretskum havnum heilt skuldu bannast ella kvoterast. Undarligt at lata fakfeløgum upp í hendi at fáa uttanríkispolitikk! Eisini skeyt MAF upp, at landsstýrið setti nevnd at sam-

ráðast við bretska nevndina. Hesum sýtti landsstýrið fyrri, helst av teirri orsök, at vit so góðkendu ætlaðu atgerðirnar. Teir vístu betum til føroysku vinnuna. Minnist meg rætt, so settu teir seg í samband við Føroya Reiðarafelag aftaná. Í hvussu er, nevndin varð sett og eg kom at verða ein av limunum.

Fundur í London

Nevndirnar møttust fyrstu ferð í august 1964 í London. Eg haldi vit vóru einir sjei, sum fóru við Tjaldrunum til Keypmannahavnar og haðani við flogfari til London. Fundurin var 6. august í Russell Hotel, har vit føroyingar bðu. Í nevndini hjá mótpartinum mundi vera einir 8 ella 10 trolarabúðir við teirra General Secretary Austin Laing á odda og harafturat eitt umboð frá TWU (Transport & General Workers Union), ein Mr. Henderson, ikki akkurat av enska gentleman slagnum. Hesin Henderson, sum sjálvandi stóð bretska arbeidarastjórnini nær (um tað mundið var Labour heilt í lummum á arbeidarafeløgum) legði fyrri við kravi um, at tað varð heilt bannað føroyskum ísfiskaskipum at landa í Bretlandi. Trolaraeigararnir vóru munin meira siðligir. Teirra orðførari, Mr. Laing, gjørdi greitt, at teir vóru í móti banni. Men teir gjørdu okkum eisini greitt, at vit sluppu ikki undan kvotering. Vit royndu at føra fram, at henda hevndarátætt var Bretlandi óverdug. Vit pointeraðu, hvussu órimlig bæði alternativini vóru, serliga tá havt var í huga, at meginparturin av fiskinum, sum kom í land í Bretlandi undir bardaganum, var frá føroyingum, sigldur haðar á føroyskum kjoli og í vandasjógv. Um vit fingi mótpartin nakað á glið, minnst eg ikki. Minni heldur ikki, hvussu stór kvotan kom at verða, hvørki í tonsum ella samanborið við landingarnar árin frammanundan. Ørminnst okkurt um, at vit vóru skornir niðri í umleið eina helvt. Nevndirnar báðar avtaldu at møtast eina ferð um árið og eisini, at bert tey skip, vit góvu loyvi at fara á bretska marknaðin, komu at verða avgreidd.

Ferðalíkindi fyrri 20 árum síðan

Tá, fyrri umleið 20 árum síðan, var tað ikki bara sum at siga tað at ferðast millum Føroyar og Bretland. Tað var trupult og tók tíð. Føroyska ísfiskanevndin fór, sum nevnt, á sín fyrsta samráðingarfund við Tjaldrunum til Keypmann-

havnar og haðani við flogfari til London. Tað tók einar trý dagar. Truplari var at sleppa heim aftur. Um vit skuldu ferðast sama veg, komu vit at biða fleiri dagar eftir farti úr Keypmannahavn. Vit fóru tí uppá má og fá við flogfari til Glasgow. Har frættu vit, at trolarin Jóannes Patursson var á veg til Føroya. Havaðani frá, er farið í gloymibókina. Vit fingi samband við hann og kom hann inn í Aberdeen eftir okkum.

Annar samráðingarfundur skuldi verða í London 6. oktober 1965. Av eini ella aðrari orsök kundi eg ikki fara avstað saman við hinum nevndarlimumum. Teir eru helst farnir til Keypmannahavnar við Tjaldrunum. Løgmaður, Hákun Djurhuus, vildi, at eg skuldi luttaka. Hann læt tí Jens Chr. Svabo sigla meg niður til Lerwick. Høvdu andrúðir á vegnum og komu tí ikki inn fyrr enn flogfarið til Aberdeen, sum hevði samband við tað til London, var farið avstað. Eitt annað, sum bert fleg til Inverness, skuldi avstað skjótt aftaná at Svabo legði til bryggju. Har stóð taxabíllur fyrri mær og koyrði meg við fúkanði ferð til Sumburgh Airport. Eg slapp við. Umboðsmaðurin í Lerwick hevði nokk fingið flogskiparan at biða nakrar minuttir. Men henda stutta seinkingin völdi trupulleikar í hinum endanum. Um tað leitið, vit lundu, koyrði tóknið til Aberdeen út úr Inverness. Bilførarin, sum biðaði eftir mær við flogvøllin og sum skuldi koyra meg inn í býin, visti ráð. Hann seti kós móti Nairn, sum var fyrsti steður hjá tokinum. Vit kappkoydu og komu fyrstir á stöðina. Sloppið var. Eg kom í náttókið í Aberdeen og var í London morgunin eftir, sama dag, sum fundurin skuldi verða. Heimftur kom eg við línubúti úr Grimsby.

Fylgjurnar av kvoteringini

Havt eigur at verða í huga, at um hetta mundið høvdu vit ein stóran flota av stál-línuskipum, men bert fá og smá flakavirkir. Einki megnaði at taka ímóti einki lígulast uppá eini 50 til 70 tons, minni enn so. Og harafturat lógu prisirnir her heima langt undir Bretlandsprisnum. Hjá teimum stóru línuskipunum vóru ísfiskalandingarnar í Bretlandi í roynd og veru ein fyrirtreyt fyrri at raksturin kundi hanga saman.

Nevnt er, at nevndirnar samdust um, at bert skip, sum hiðani høvdu fingið loyvi at fara á bretska mark-

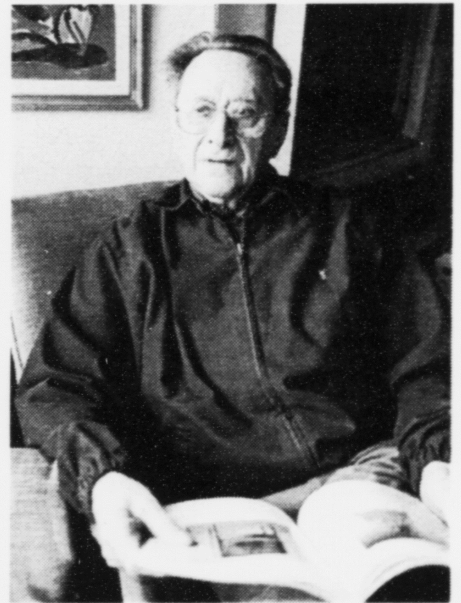
naðin, sluppu av við fiskin har. Tað var neyðugt fyrri at fyrirbyggja kaos. Var eingin stýring, so høvdu teir, sum fyrst komu at mylni, fingið bróðurpartin, meðan hinir, sum vegna óhapp ella av aðrari orsök vórðu nakað seinir á sjóvarfallinum, komu at verða við sviðusod. Fyri tað næsta, uttan stýring, kundi so nógur føroyskur ísfiskur komið á marknaðin ísenn, at prisirnir fóru í botn. Fylgjurnar høvdu bæði verið, at vit komu at fáa minni pening burtur úr kvotuni, men eisini, at trolaraeigarar og trolaramanningarnar høvdu skert kvoturnar uppaftur meir. Teir høvdu jú buktina og báðar endarnar. Í triðja lagi hevði kvotan verið uppi, aðrenn vetrarhálvárið var hálvrunnið.

Teir túrnar, sum skipini ikki sluppu til Bretland, landaðu tey í Noreg, Esbjerg eller Bremerhaven. Men prisirnir vóru so lágir, at raksturin ikki hekk saman. Tí, orsakað bretska tiltakinum, valdi meginparturin av stóra flotanum av stál-línuskipum at leggja um til trol. Tey flestu fóru í Norðsjógvinn at veiða ídnaðarfisk, meðan onkur fór at trola eftir matfiski í føroyskum sjógv. Hvussu leingi umbygdu línuskipini hildu á í Norðsjógvum, minnst eg ikki. Men endalítið kom at verða, at so gott sum øll komu higar av landleiðini at veiða tosk og hýsu. Tann nógv ov stóri trolaraflotin ovfiskaði báðar stovrnar. Hann næstan beindi fyrri teimum. Seinni er tað sama hent við upstadvinninum. Logikkurin sigur mær so mikið, at ein týðandi orsök til at fiskastovrnar undir Føroyum komu at verða ovtroyttir, var atgerðin hjá bretska labourstjórnini í 1964. Við tí, sum oman fyrri er greitt frá í mente, er ógrundað, soleiðis sum oddagreinin ger, at vænta sømdir í spurninginum um marknið millum okkum og Bretland frá eini Bláistjórn. Brent barn ræðist eldin.

Trætan um marknið

Nú um dagarnar varð lýst eftir tveimum fólku afturat til Oljufyrirsitingina. Í sambandi nevndi onkur, at sum er høvdu umleið eitt dusin av monnum og kvinnum teirra livibreyð á tí stovninum. Aðrenn vit vita, um vit eiga nakra olju, um hon er til á okkara øki! Ikki ókent fyrirbrigdi her í Føroyum á almenna økinum. Verður onkur almennur stovnur etableraður her, hevur ein varhugan av, at fólki verða sett meira eftir sum húsarúmd er til, enn eftir tøvi. Ein hevur eisini varhugan av, at sama er galdandi fyri landsumstíggina. Jú stóri húsarúmd, tess fleiri starvsfólk. Og tað uttan mun til, um landsstýrismaðurin í figgjarmálum eitur Anfinn Kallsberg ella okkurt annað.

Tá farið var undir at leita eftir olju á Hetlandsleiðini og tá ætlanin var at byggja Sullom Voe oljuterminalin kom fram, var teirra chief executive ella ovasti umsitingarleiðarin ein Ian R. Clark. Sum vinstrahonds

Dimmalætting og so nummar tvey, har hann eftir míni áskoðan órættvíst royndi at niðurgera eina annars skilagóða grein hjá einum sjónvarpsmanni. Hvi maðurin fólði seg kallaðan at intervenera og undir hvørjari kassett hann gjørdi tað, kann ein nokk gita sær til.

Tað, sum eg framman fyrri havi roynt at pointera er, at tímaglasið er um at vera runnið og at okkara menn eiga at smíða meðan jarnið er heitt. Sum vit vita, skal val verða í Bretlandi í seinasta lagi eina ferð í mai. Líkt er til, at úrslitið verður ein arbeidarastjórn undir einum harðrendum leiðara. Tí eiga vit at trýsta á fyrri at fáa í lag nógkandi avtalu við verandi konservativu stjórnina. Eftir at teir ljósareyðu eru komnir fram at fatinum, verður læst og fyrirbundið. Tá er tjansurin fokin!

Oljufyrirsitingin

Nú um dagarnar varð lýst eftir tveimum fólku afturat til Oljufyrirsitingina. Í sambandi nevndi onkur, at sum er høvdu umleið eitt dusin av monnum og kvinnum teirra livibreyð á tí stovninum. Aðrenn vit vita, um vit eiga nakra olju, um hon er til á okkara øki! Ikki ókent fyrirbrigdi her í Føroyum á almenna økinum. Verður onkur almennur stovnur etableraður her, hevur ein varhugan av, at fólki verða sett meira eftir sum húsarúmd er til, enn eftir tøvi. Ein hevur eisini varhugan av, at sama er galdandi fyri landsumstíggina. Jú stóri húsarúmd, tess fleiri starvsfólk. Og tað uttan mun til, um landsstýrismaðurin í figgjarmálum eitur Anfinn Kallsberg ella okkurt annað.

Tá farið var undir at leita eftir olju á Hetlandsleiðini og tá ætlanin var at byggja Sullom Voe oljuterminalin kom fram, var teirra chief executive ella ovasti umsitingarleiðarin ein Ian R. Clark. Sum vinstrahonds

job, kann tú kalla tað, átók maðurin sær, at fáa tað mest møguliga, tað optimala, burtur úr oljuni til frama fyrri hetlenska samfelagið. Hetta greiddi hann úr hondum til UG. Tað eydnaðist honum, einsamallum, í nógvi størri mun, enn fólki høvdu droymt um.

Sofus Olsen

Skráseting Føroya

hefur í dag skrásett niðanfyri standandi fráboðan:

Skrásetingar-nr.
P/1 1074, P/1 Slættafelli, 480 Skáli

Viðtøkur broyttar:
04.11.1996

Nýtt navn:
Sp/1 Slættafelli

Kapitalur:
Hækking við kr. 70.000,00 til kr. 80.000,00
Inngjaldingarhættur: Kr. 70.000,00 við grunshækking

Nevnd:
Farin frá sum formaður: Jákup Frits Thomsen, 480 Skála
Innkomin sum formaður: Vilhelm Magnus Olsen, 480 Skála

Stjór:
Innkomin sum stjóri: Jákup Frits Thomsen, 480 Skála

Tekningarreglur:
Felagið verður teknað av stjóranum og tveimum nevndarlimum í felag

Skráseting Føroya
tákn 14, februar 1997
Kristin Balle